

การพัฒนาเส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี
DEVELOPMENT OF PILGRIMAGE ROUTES TO PROMOTE CULTURAL
TOURISM AT WAT PHRA BOROMMATHAT CHAIYA RATCHAWORAWIHAN,
SURAT THANI PROVINCE

พระครูพิทักษ์เจติยานุกูล สุเทพ วิเชียร*, พระวัชรพุทธิบัณฑิต ปริดา บัวเมือง,
ไพรัตน์ ฉิมหาด, ภัชลดา สุวรรณนวล, สุขอุษา นุ่นทอง

Phrakru Phitak Chetiyaanukul Suthap Wichien*, Phra Vajrapuddhipandi Preeda Buamuang,
Pairat Chimhad, Patchlada Suwannual, Sukusar Nuntong
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย
Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus,
Nakhon Si Thammarat, Thailand
*Corresponding author E-mail: Pitakjeti2499@gmail.com

Received 11 May 2025; Revised 18 June 2025; Accepted 27 June 2025

บทคัดย่อ

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์: จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายเป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญ และการท่องเที่ยวนานาชาติ ผู้คนมีจิตใจเอื้อเฟื้อ เมตตา เป็นฐานวัฒนธรรมที่งดงาม จึงเป็นต้นทุนที่มีค่าสูง เส้นทางแสวงบุญต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงภูมิภาคในภาคใต้ที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับโลกเป็นฐานเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพ และความยั่งยืนสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) หมายความว่า 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน ส่งเสริมให้เอกชนมีความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์เส้นทางแสวงบุญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) พัฒนาเส้นทางแสวงบุญเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 3) สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย: เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขอบเขตเนื้อหา การออกแบบเส้นทางแสวงบุญ กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพัฒนาสังคม นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และนักวิชาการด้านวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 27 รูป/คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สทนากลุ่มเฉพาะ การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย พรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย: พบว่า 1) เส้นทางแสวงบุญ ศาสนาและจิตวิญญาณหัวใจสำคัญของการเดินทางที่มีเป้าหมายเพื่อความศรัทธาและการแสวงหาทางจิตใจ ผู้แสวงบุญเดินทางไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อปฏิบัติศาสนกิจ อธิษฐาน แสดงความเคารพ ฟังสมาธิ และพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชนในแต่ละยุคสมัย มีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์สำคัญทางศาสนาและประวัติศาสตร์ สังคมและชุมชนแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนผ่านศรัทธาและความเชื่อร่วมกัน กิจกรรมที่รวมผู้คนในการพบปะและสร้างเครือข่ายทางสังคม

เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ สนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น สร้างรายได้ให้กับชุมชน 2) พัฒนาเส้นทางแสวงบุญ การออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวได้ 4 เส้นทาง ครึ่งวัน วันเดียว วันเดียวแบบค้างคืน และสองวัน ให้อำเภอ 9 วัด ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร วัดแก้ว วัดหลง วัดเวียง วัดธารน้ำไหล (วัดสวนโมกข์) วัดพระประสพ วัดตระพังจิก วัดพุมเรียง และวัดโพธาราม และ 3) สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบครบวงจร สักการะพระบรมธาตุเจดีย์ เรียนรู้สถาปัตยกรรมและโบราณวัตถุ ย้อนรอยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและเมืองไชยา การบริหารจัดการสถานที่ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายใต้ “Suthap Model”

ความเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา: หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล เป็นเรื่องการฝึกด้านพฤติกรรม ศีล คือ วินัย เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนามนุษย์ สมาธิ เป็นเรื่องของการฝึกด้านจิต ปัญญา เป็นเรื่องของการฝึกหรือพัฒนาความรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวข้องกับหลักธรรมพระพุทธศาสนากับการพัฒนาที่ยั่งยืน การนำหลักธรรมไปใช้พัฒนาให้เกิดความยั่งยืนทั้งมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม

สรุป: การนำองค์ความรู้หลักธรรม คือ หลักไตรสิกขา มาพัฒนาเส้นทางแสวงบุญ ทำให้บุคคลพัฒนาอย่างมีบูรณาการ และให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนา, เส้นทางแสวงบุญ, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร, หลักไตรสิกขา

Abstract

Background and Objectives: Surat Thani Province has a variety of natural resources as an important economic base and supports international tourism. The people are kind and compassionate and have a good cultural base, making it a valuable asset. This pilgrimage route promotes cultural tourism by connecting the southern region with world-class cultural tourism sites. It is a tourism route that emphasizes quality and sustainability, in line with the 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027), particularly development goal 2, which aims for Thailand to be a tourism destination focused on quality and sustainability. The plan Promotes cooperation and participation from the private sector in developing community tourist attractions. The objectives of this study were: 1) To analyze pilgrimage routes to promote cultural tourism; 2) To develop pilgrimage routes to promote cultural tourism, and 3) To create and develop a set of cultural tourism activities Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawihan, Surat Thani province.

Methodology: This was qualitative research on pilgrimage route design, tourism activities, tourism management, and community participation. Key informants included Buddhist scholars, local wisdom holders, social development experts, tourism academics, and cultural, totaling 27 individuals. Data were collected through in-depth interviews and focus group discussions. Data analysis was conducted using inductive and descriptive analysis.

Main Results: The study found that: 1) Pilgrimage routes, religion, and spirit were at the heart of journeys with the purpose of faith and spiritual seeking. Pilgrims travel to holy places to perform religious practice, pray, pay respect, meditate, and cultivate a pure mind. History and culture reflect the identity of people in each era. These were connected to important religious and historical events. Society and community reflect the relationship between people through shared faith and common beliefs. Include activities that bring people together to meet and build social

networks. Economics and tourism help stimulate economic growth in the area, support local businesses, and generate income for the community; 2) Pilgrimage routes were developed into four tourism route types: Half-day, one-day, one-day overnight, and two-day programs. These routes include Paying homage at nine temples: Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawihan, Wat Kaew, Wat Long, Wat Wiang, Wat Tharn Nam Lai (Wat Suan Mokkh), Wat Phra Prasop, Wat Trapang Chik, Wat Phum Riang and Wat Photharam, and 3) A complete set of cultural activities was created and developed, including paying homage to the Phra Borommathat Chedi, learning about architecture and antiques, retracing local history and the history of Chaiya city, managing activity sites in collaboration with the community, acting as a local tour guide, and developing local products, all under the framework of the "Suthap Model."

Involvement to Buddhaddhamma: The Tri-sikkha principles (Threefold Training) include morality (Sīla), training in behavior; Morality is discipline and serves as the starting point of the human development process, concentration (Samādhi), training of the mind and wisdom (Paññā), training or development of knowledge of the truth, beginning with belief, view, knowledge, and understanding. Rooted in the principles of Buddhism and aligned with the goals of sustainable development, the application of Dhamma principles contributes to fostering sustainability in all three dimensions: Economic, Social, and Environmental.

Conclusions: The application of the Dhamma principles, specifically the Tri-sikkha, to the development of pilgrimage route enables individuals to develop in an integrated and holistic manner, fostering balanced human development.

Keywords: Development, Pilgrimage Routes, Cultural Tourism, Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawihan, The Threefold Training

บทนำ

นโยบายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมระดับโลกมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ โดยเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม นโยบายดังกล่าว ประกอบด้วย แนวทางสำคัญ ดังนี้ 1) การอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม สนับสนุนการบูรณะและรักษาแหล่งวัฒนธรรมที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3) การพัฒนาทักษะและการศึกษา จัดอบรมและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการและชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพการบริการและสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว 4) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อดิจิทัลและช่องทางต่าง ๆ ในการโปรโมตแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก และ 5) การวิจัยและพัฒนา สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์และแนวทางใหม่ ๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Onrat, 2018) การดำเนินนโยบายเหล่านี้ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและการเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันทางการท่องเที่ยว ดังกลยุทธ์หรือเป้าประสงค์ที่ได้ปรากฏในแผนการพัฒนาประเทศ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนา

ที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ 1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ 2) “ปรับปรุงปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ 3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปรุงปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน เพื่อให้เป้าหมายของประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น แผนพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี (พ.ศ. 2566-2570) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวทุกมิติ โดยมีแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดให้มีคุณภาพมาตรฐานระดับอาเซียน และการพัฒนาจังหวัด เป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่รู้จักระดับโลก ตามพื้นฐานแนวคิดดังกล่าว จึงมีการกำหนดประเด็นของยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางแสวงบุญต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค (Office of the Secretary of the National Strategy Committee 2018-2037, 2018)

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ระบบนิเวศ ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม ล้วนเอื้อประโยชน์ทางการท่องเที่ยว แต่ในสายตาของนักท่องเที่ยวยังไม่เห็นถึงความชัดเจนของเส้นทางท่องเที่ยว และความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ ทำให้นักท่องเที่ยวบางส่วนไม่ให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และใช้จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นเส้นทางผ่านไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาเส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพราะตระหนักเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน เพื่อวิเคราะห์เส้นทางแสวงบุญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พัฒนาเส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และสร้างพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เส้นทางแสวงบุญ เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พัฒนาเส้นทางแสวงบุญ เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา 2) ผู้เชี่ยวชาญทางการท่องเที่ยว 3) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาสังคม และ 4) ผู้นำชุมชนในพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูป กลุ่มที่ 2 ประชาชนชาวบ้าน จำนวน 8 คน กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพัฒนาสังคม จำนวน 8 คน กลุ่มที่ 4 นักวิชาการทางการท่องเที่ยว จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 5 นักวิชาการด้านวัฒนธรรม จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 27 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ตอนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ การออกแบบเส้นทางแสวงบุญ กิจกรรมการท่องเที่ยว การบริหารจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) และความถูกต้องของเนื้อหา โดยเฉพาะประเด็นแนวคำถามที่สอดคล้องกับขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อขออนุญาตเข้าทำการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยเป็นผู้ลงพื้นที่สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 27 รูป/คน และ 3) ได้บันทึกข้อมูลและนำคำตอบจากการสัมภาษณ์ นำมารวบรวม เรียบเรียง และนำไปวิเคราะห์ในรายละเอียด การสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้อง สละสลวยมากยิ่งขึ้น และนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วนำไปเขียนเชิงพรรณนาประกอบบริบทตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล วิจัยเชิงคุณภาพ 1) เพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 วิเคราะห์เส้นทางแสวงบุญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 พัฒนาเส้นทางแสวงบุญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาจัดเก็บอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงนำมาถอดเสียงบันทึกอย่างละเอียดแบบคำต่อคำ (Transcription of Data) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเหล่านั้นอย่างละเอียด จับใจความหลัก จัดกลุ่มข้อมูลแต่ละประเภท พิจารณาเชื่อมโยงความเหมือนความต่างแล้วนำเสนอข้อค้นพบทั้งหมดในรูปแบบเชิงพรรณนา (ความเรียง) ตามบริบท วัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา โดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า

เส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พัฒนาเส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. เส้นทางแสวงบุญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ 1) การมีจุดหมายที่สำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรม เส้นทางแสวงบุญมักจะมีจุดหมายที่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น วัด โบสถ์ มัสยิด หรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ๆ ที่มีความสำคัญในทางจิตวิญญาณ 2) การเรียนรู้และการสัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมในพิธีกรรมศาสนา การฟังเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านและวิถีชีวิตของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3) การส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือศาสนา การรักษามรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ช่วยให้เกิดการรับรู้ถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปะของแต่ละสถานที่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกของการเชื่อมโยงกับอดีต 4) การส่งเสริมความยั่งยืนในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและลดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อสถานที่และวัฒนธรรม 5) การเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้คน การแสวงบุญสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้คนจากหลากหลายวัฒนธรรม การเดินทางไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมเปิดโอกาสให้ผู้คนได้มีปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้จากกันและกัน ทำให้เกิดความเข้าใจและความเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม 6) การสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและประวัติศาสตร์ ผู้แสวงบุญหรือผู้ที่มาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมักรู้สึกถึงความเป็นเอกลักษณ์และการเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นและสถานที่นั้น ๆ ทั้งในด้านจิตวิญญาณและการรับรู้ถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และ 7) การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น การแสวงบุญสามารถช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่นได้ เช่น การสร้างงาน การสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น หรือการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว การพัฒนาทางเศรษฐกิจเหล่านี้ทำให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ (Suansida et al., 2020) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phra Maha Sara Yanutthamo (2018) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การพัฒนาทักษะทางด้านภาษา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาทักษะความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นและทักษะทางด้านภาษาแก่บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งนี้ เนื่องจากเส้นทางแสวงบุญ มีจุดหมายที่สำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรม การส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ตลอดจนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น การแสวงบุญสามารถช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่นได้

2. การพัฒนาเส้นทางแสวงบุญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ การพัฒนาเส้นทางแสวงบุญและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านการออกแบบเส้นทางแสวงบุญ 4 เส้นทาง ไหว้พระ 9 วัด ได้แก่ 1) เส้นทางครึ่งวัน ต้องเป็นวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดแก้ว และวัดหลง (Chantamali, 2024) 2) เส้นทางวันเดียว ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร พร้อมเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดเวียง และวัดธารน้ำไหล (วัดสวนโมกข์) (Treepongphan, 2024) 3) เส้นทางวันเดียวแบบค้างคืนเริ่มจากวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหารและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดพระประสงฆ์ วัดตระพังจิก วัดพุมเรียง และวัดโพธาราม (Inthachum, 2024) และ 4) เส้นทางสองวัน ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดธารน้ำไหล วัดเวียง วัดหลง วัดแก้ว

วัดพระประสพ วัดตระพังจิก วัดโพธาราม และวัดพุมเรียง (Kongphan, 2024) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khamtrong (2021) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3 เส้นทาง ได้แก่ 1) เส้นทางศาลเจ้าแม่ทับทิม บ้านโบราณ 100 ปี 2) เส้นทางวัดชลอ วัดบางขนุน และ 3) เส้นทางวัดบางอ้อยช้าง วัดโบสถ์บน ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา ได้แก่ วัดศรีเรืองบุญ วัดชลอ วัดโพธิ์บางโอ วัดเพลง วัดแก้วฟ้า วัดยางป่า วัดบางขนุน วัดบางอ้อยช้าง วัดบางไกรใน วัดตะเคียน วัดโบสถ์บน และศาลเจ้าแม่ทับทิม ทั้งนี้ เนื่องจากการแสวงบุญเป็นความสำคัญทางจริยธรรมต่อจิตใจ บางครั้งก็จะเป็นการเดินทางไปยังศาสนสถานที่มีความสำคัญต่อความเชื่อหรือความศรัทธาของผู้แสวงบุญ และอำเภอยะโยยาเป็นเมืองเก่าแก่ เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรศรีวิชัยมีหลักฐานโบราณวัตถุและโบราณสถานจำนวนมาก

3. สร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ “นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมการสักการะพระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำวัด เพื่อเสริมสร้างความเป็นสิริมงคลและได้เรียนรู้ความสำคัญทางศาสนา รวมถึงความเป็นมาของพระบรมธาตุที่มีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองไชยา โดยการทำบุญการปฏิบัติศาสนกิจหรือการจุดธูปเทียนถวายพระ” (Phibanthan, 2024) “นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมโบราณสถานภายในวัด เช่น โบสถ์ วิหารคต และศาสนสถานต่าง ๆ เพื่อศึกษาความเป็นมาของสถาปัตยกรรมและประวัติศาสตร์ของวัดพระบรมธาตุไชยา รวมถึงชมพระพุทธรูปศิลาทรายแดง นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ของพื้นที่” (Aksonsri, 2024) “เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อฟังบรรยายที่มาของพระพุทธรูปศิลาทราย” (Chansurang, 2024) “นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองไชยาและวัดพระบรมธาตุไชยาโดยการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถเรียนรู้ถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของวัดและเมืองไชยาในฐานะศูนย์กลางของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภูมิภาค” (Chincharoentharn, 2024) “ทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกับกิจกรรมชุมชน เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน เช่น การช่วยปลูกต้นไม้ การช่วยจัดการกิจกรรมศาสนา หรือการทำความสะอาดวัด ซึ่งเป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน” (Wichian, 2024) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrapalat Sudrit Thanasaro & Siripaprabhakon (2020) ได้วิจัยเรื่อง ศาสนากับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการส่งเสริมเส้นทางแสวงบุญสู่วัดโพธิ์พัฒนา จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ด้านศาสนามิตินด้านการแสวงบุญ พบว่า ทำให้เกิดเอกลักษณ์ประจำถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศาสนา ทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชน เกิดความโดดเด่นของพื้นที่สามารถพัฒนาสร้างสรรค์ในด้านประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และประวัติความเป็นมาได้ คุณค่าที่เกิด คือ ผู้ที่มาท่องเที่ยวเกิดความศรัทธาเลื่อมใส และยังมีส่วนช่วยควบคุมจิตและพฤติกรรมได้ คุณค่าด้านอิทธิพลในการท่องเที่ยววัฒนธรรมเชิงศาสนา พบว่า มีความสำคัญทำให้เกิดพลังต่อจิตใจ ทำให้ผู้คนได้ปฏิบัติตามคำสอน เป็นแนวทางปฏิบัติตนตามแบบอย่างที่ดี โดยเฉพาะด้านการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลเว้นข้อห้าม ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกา ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เนื่องจากการเดินทางแสวงบุญมีบทบาทสำคัญ การเดินทางไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ตลอดจนการทำกิจกรรมเหล่านี้ สามารถล้างกรรมได้ ขึ้นอยู่กับสถานที่เดินทางไปแสวงบุญเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย โดยเชื่อว่าศรัทธาและอากาศบริสุทธิสามารถช่วยให้หายป่วยได้ 2) การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สถานที่ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน “การสร้างกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชนจะช่วยเสริมสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมแสวงบุญ ให้ผู้มาเยือนได้ทำพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การร่วมพิธีสวดมนต์ หรือการปฏิบัติธรรมที่วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร” (Wichian, 2024) “กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จัดกิจกรรมให้ชาวบ้านร่วมกับนักท่องเที่ยว เช่น การเรียนรู้การทำอาหารท้องถิ่น การทอผ้าไหมพุมเรียง การทำเครื่องประดับจากวัสดุธรรมชาติ” (Chujit, 2024) และ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น “ชุมชนสามารถ

ฝึกอบรมและพัฒนาเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศาสนาของพื้นที่ เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีคุณค่าแก่ผู้ท่องเที่ยว การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นช่วยให้การท่องเที่ยวมีความรู้สึกใกล้ชิดกับพื้นที่และเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น” (Aksonsri, 2024) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ “ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการผลิตและจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น เช่น ผ้าไหมพรมเรียง ไข่เค็มไชยา หรือผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไชยา ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถซื้อเป็นของที่ระลึกจากการท่องเที่ยว นอกจากช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนแล้ว ยังเป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและเผยแพร่สู่ตลาด” (Chanbuathong, 2024) ทั้งนี้ เนื่องจากชุมชนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เป็นที่มาของการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phramaha Sara Yanutthamo (2018) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยปรึกษารื้อกับผู้มีผู้เชี่ยวชาญกับกรมศิลปากร ด้านบุคคล มีแผนงาน คือ การพัฒนาทักษะทางด้านภาษา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาทักษะความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นและทักษะทางด้านภาษาแก่บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เนื่องจากมีความสอดคล้องกันทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ แต่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับสินค้าท้องถิ่น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดที่แสดงถึงองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเส้นทางแสวงบุญเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในบริบทชุมชนท้องถิ่น ดัง Figure 1

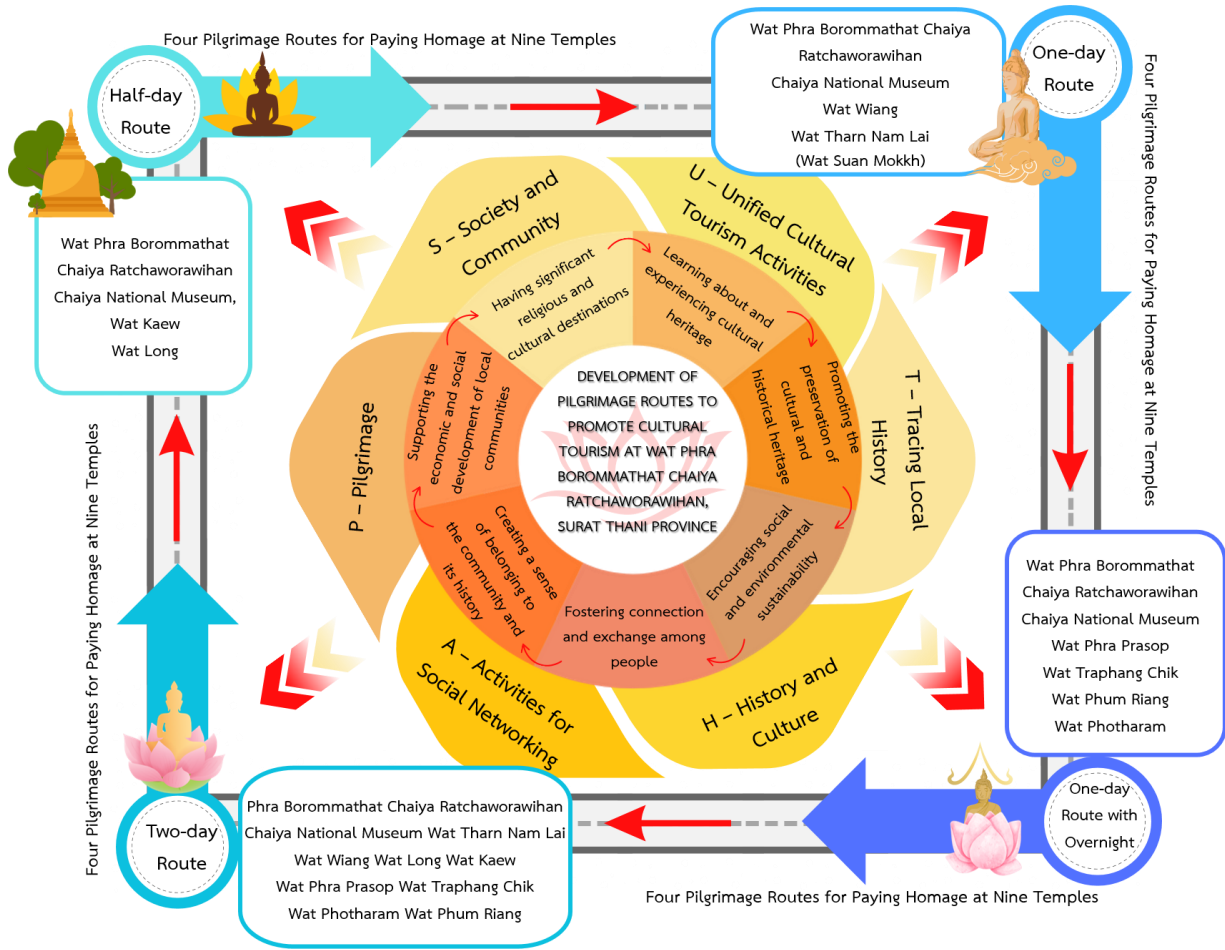

Figure 1 The Synthesized Knowledge from the Research

จาก Figure 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย โมเดลนี้ถูกออกแบบให้เป็นแนวทางในการพัฒนาเส้นทางแสวงบุญที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

เส้นทางแสวงบุญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1. Having significant religious and cultural destinations
2. Learning about and experiencing cultural heritage
3. Promoting the preservation of cultural and historical heritage
4. Encouraging social and environmental sustainability
5. Fostering connection and exchange among people
6. Creating a sense of belonging to the community and its history
7. Supporting the economic and social development of local communities

พัฒนาเส้นทางแสวงบุญ 4 เส้นทาง ไหว้พระ 9 วัด ภายใต้ “Suthap Model”

1. เส้นทางครึ่งวัน ต้องเป็น วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดแก้ว และวัดหลง
2. เส้นทางวันเดียว ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร พร้อมเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดเวียง และวัดธารน้ำไหล (วัดสวนโมกข์)
3. เส้นทางวันเดียวแบบค้างคืน เริ่มจากวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดพระประสพ วัดตระพังจิก วัดพุมเรียง และวัดโพธาราม
4. เส้นทางสองวัน ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดธารน้ำไหล วัดเวียง วัดหลง วัดแก้ว วัดพระประสพ วัดตระพังจิก วัดโพธาราม และวัดพุมเรียง

องค์ประกอบของ “Suthap Model”

S - Society and Community: การสะท้อนความสัมพันธ์ของผู้คนผ่านความเชื่อ ศรัทธา และกิจกรรมที่สร้างเครือข่ายทางสังคม

U - Unified Cultural Tourism Activities: การจัดกิจกรรมท่องเที่ยววัฒนธรรมร่วมกัน เช่น การสักการะพระบรมธาตุเจดีย์

T - Tracing Local History: การเรียนรู้และติดตามประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เช่น เมืองไชยา

H - History and Culture: การสะท้อนอัตลักษณ์ของผู้คนในแต่ละยุค ผ่านเหตุการณ์ทางศาสนา และประวัติศาสตร์

A - Activities for Social Networking: กิจกรรมที่รวมผู้คนเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคม งานประเพณี เวทีแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การแสดงพื้นบ้าน ช่วยให้สมาชิกในสังคมเข้าใจรากเหง้าวัฒนธรรมของตนเอง และภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรม

P - Pilgrimage: การเดินทางไปยังสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อปฏิบัติศาสนา เช่น สวดมนต์ นั่งสมาธิ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) เส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฯ ได้แก่ 1.1) การมีจุดหมายที่สำคัญทางศาสนาและวัฒนธรรม 1.2) การเรียนรู้และการสัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น 1.3) การส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์หรือศาสนา 1.4) การส่งเสริมความยั่งยืนในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ลดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อสถานที่และวัฒนธรรม 1.5) การเชื่อมโยงและการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้คน 1.6) การสร้างความรู้สึกรักของการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและประวัติศาสตร์ และ 1.7) การพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น 2) การพัฒนาเส้นทางแสวงบุญ

ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฯ ได้แก่ เส้นทางแสวงบุญ 4 เส้นทาง ไหว้พระ 9 วัด 2.1) เส้นทางครึ่งวัน ต้องเป็นวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดแก้ว และวัดหลง 2.2) เส้นทางวันเดียว ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร พร้อมเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดเวียง และวัดธารน้ำไหล (วัดสวนโมกข์) 2.3) เส้นทางวันเดียวแบบค้างคืน เริ่มจากวัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดพระประสพ วัดตระพังจิก วัดพุมเรียง และวัดโพธาราม และ 2.4) เส้นทางสองวัน ได้แก่ วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา วัดธารน้ำไหล วัดเวียง วัดหลง วัดแก้ว วัดพระประสพ วัดตระพังจิก วัดโพธาราม และวัดพุมเรียง และ 3) การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมฯ ได้แก่ 3.1) กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3.2) การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ 3.3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้น การส่งเสริมให้เอกชนมีความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ดูแลความปลอดภัย และรักษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ “สุราษฎร์ธานีเป็นเมืองแห่งรอยยิ้ม และความสุข” โดยมีเป้าหมายสร้างสังคมแห่งความสุข แนวทางการพัฒนาให้เศรษฐกิจมั่นคง ด้านการท่องเที่ยว ประเด็นที่ต้องดำเนินการ คือ สร้างเสน่ห์เมืองสุราษฎร์ธานี เมืองประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สวนโมกขพลาราม เส้นทางแสวงบุญ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านการออกแบบเส้นทางแสวงบุญ หมายถึง การวางแผนและออกแบบ เส้นทาง การเดินทางสำหรับผู้ที่มีความเชื่อทางศาสนา เพื่อไปยังสถานที่สำคัญหรือศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ซึ่งมักจะเชื่อมโยงกับ ประเพณีทางศาสนาและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น การออกแบบเส้นทางแสวงบุญในลักษณะนี้จะคำนึงถึง หลายองค์ประกอบที่เชื่อมโยง ทั้งด้านจิตวิญญาณ วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล จึงเป็นที่มาของ “Suthap Model” ข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรมีการผสมผสานความร่วมมือในการจัดทำข้อตกลงแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อเกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่การสร้างควมเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ภาครัฐต้องเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร กฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนควรรู้และต้องปฏิบัติตาม และ 2) ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวในเส้นทางมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาภายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งเชื่อมโยงสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดอื่น ๆ ของภาคใต้ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ส่งเสริมการพัฒนาเส้นทางแสวงบุญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน 2) สนับสนุนการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวแบบมีรูปแบบชัดเจน 3) เสริมสร้างบทบาทของชุมชนในฐานะผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ขยายผลการพัฒนาเส้นทางแสวงบุญไปยังจังหวัดอื่นในภาคใต้

References

- Akonsri, S. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Chanbuathong, K. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Chansurang, N. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)

- Chantamali, T. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Chincharoentham, K. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Chujit, T. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Inthachum, P. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Khamtrong, S. (2021). Guidelines for the Development of Cultural Tourism Routes in Bang Kruai District, Nonthaburi Province. *Journal of Humanities and Social Sciences, Rajapruek University*, 7(2), 96-109.
- Kongphan, J. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Office of the Secretary of the National Strategy Committee, National Strategy 2018-2037 (Abridged Edition), page 6 . (2018).
- Onrat, N. (2018). Policy for promoting cultural tourism in Ubon Ratchathani Province. *Rangsit Journal of Graduate Studies in Business and Social Sciences*, 4(2), 228-234.
- Phibanthan, R. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)
- Phramaha Sara Yanutthamo. (2018). Management of temples as cultural tourist attractions in Samut Songkhram Province. [Unpublished doctoral Thesis] . Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Bangkok, Thailand.
- Phrapalat Sudrit Thanasaro & Siripaprabhakon, Y. (2020). Religion and Cultural Tourism for Promoting the Pilgrimage Route to Wat Phrai Phatthana, Sisaket Province. *Surin Rajabhat University Management Science Research Journal*, 4(1), 79-92.
- Suansida, R., Makboon, B. & Kan, C. (2020). Communication to promote sustainable cultural tourism in the pilgrimage route of the Buddha's footprint in Saraburi Province. *Journal of the Research and Development Institute, Rajabhat Bansomdejchaopraya University*, 5(2), 114-121.
- Treepongphan, K. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)

Wichian, W. (2024). Development of Pilgrimage Routes to Promote Cultural Tourism Wat Phra Borommathat Chaiya Ratchaworawhan, Suratthani Province. (Phrakru Phitak Chetiyaanukul, Interviewer)